

Зоряна Гонтар, к. держ. упр., ст. викладач

Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

ОСВІТА ЯК ІНСТРУМЕНТ ТРАНСФОРМАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

«Майбутнє ґрунтується на теперішньому».

Оновлення змісту освіти у 21 столітті вимагає розв'язання складної проблеми, як перетворити гігантський масив знань в індивідуальне надбання та знаряддя кожної особистості. Ми на власному досвіді можемо відчувати, як швидко змінюється світ. Адже світ "інформаційного вибуху", який формує нові взаємовідносини між людиною і знаннями, стає все складнішим.

Зміни у світовому співтоваристві створюють ґрунт для того, щоб більш послідовно просуватися від національної замкнутості до взаємодії і співробітництва у світовому освітньому співтоваристві, до перетворення його на цілісність з урахуванням національної специфіки, обумовленої потребами, інтересами й цілями конкретної країни. Тому молодь потребує вміння розв'язувати складні проблеми, критично ставитися до обставин, порівнювати альтернативні точки зору та приймати зважені рішення.

Якщо проаналізувати контекст сучасної освіти в Україні, то модель не змінилась, але змінилось суспільство. Наше суспільство – це суспільство знань, наші інструменти праці – це комп'ютери та інтернет. Ми не відчуваємо нестачі інформації, нам бракує здібностей для обробки і відсортовування даних, які ми отримуємо щодня. У цій новій парадигмі найголовніше місце відводиться аналітичним здібностям ученого чи педагога, тобто його спроможності шукати і знаходити необхідну інформацію, точно формулювати проблеми і гіпотези, вбачати в сукупностях даних певні закономірності, знаходити розв'язок складних міждисциплінарних задач.

Запорукою виживання людства стає необхідність пошуку згоди і взаєморозуміння між різними культурами, народами та прийняття їхніх глибоко вкорінених цивілізаційних відмінностей. Тому освіта й культура залишаються в центрі уваги всього світового співтовариства. Освіта, найчутливіший суспільний феномен, незаперечно виступає основою інтелектуального, духовного, соціального й економічного розвитку суспільства і держави. Від якості освіти залежить, з якими знаннями, світоглядом і громадянськими принципами увійде до нового інформаційного суспільства молоде покоління [4]

Сьогодні національну ідею, навколо якої намагаються згуртувати українців, шукають будь-де і будь у чому. Якість, що перетворено у національну ідею, дозволяє в свою чергу країнам, що опинилися у стані економічної депресії, з успіхом вийти з кризи. Тож поняття "якість" стає категорією, яка поширюється на різні аспекти, в тому числі й на сферу освіти. Цілком очевидно, що у XXI ст. попит на вищу освіту сягне значного рівня поряд з усвідомленням її вирішальної ролі у соціально-економічному, політичному і культурному розвитку. Нова концепція якості і корисності освіти - найважливіша, але поки ще не вирішальна і, навіть, невисначує ланка у житті вищого навчального закладу.

Система освіти загалом, а вищої школи зокрема, в успішних країнах перестала сприйматися як сфера невиробничого споживання й усе більше утверджується як найбільш ефективна інвестиція в людський капітал, який забезпечує країні економічні і соціальні вигоди та стимулює всебічний прогрес.

В основу освіти XXI ст. покладена Конвенція з прав дитини, яка була прийнята Асамблеєю ООН 20 листопада 1989 р. В Європі немає жодної держави, яка б не приєдналася до цієї Конвенції [1].

Однією із найважливіших тенденцій світової освіти є її інтеграція, яка буде вирішуватися за допомогою педагогічних та інформаційних технологій. І неабияке значення

в цьому процесі матиме самовизначення особистості в контексті інтеграції України до Європейського інтелектуального простору.

Серед найважливіших стратегічних завдань удосконалення освітньої системи в Україні, визначених державною освітньою програмою, - виведення освіти на рівень розвинутих країн світу шляхом докорінного реформування її концептуальних, структурних та організаційних засад. Тож модернізація освітньої системи нині є суспільною потребою та фундаментальною умовою інтеграції України до Європейського інтелектуального простору. Тому в ході переструктурування освіти слід урахувувати, що диференціація навчання становить пріоритетні цілі й завдання. Зокрема, вона передбачає профільне навчання, яке враховує інтереси особистості, з одного боку, та потреби і запити держави - з іншого.

Однією з причин актуалізації питань модернізації освіти, самовизначення і самореалізації особистості є світові глобалізаційні процеси, що набирають дедалі більшого розмаху і змушують Україну, не відмовляючись від національних особливостей та інтересів, поділяти відповідні загальні ключові проблеми європейських держав. Адже в постіндустріальному суспільстві на передній план - і за значенням, і за вкладеними фінансовими засобами - починає виходити система освіти. Суспільству потрібні освічені кадри, бо праця набуває дедалі більше інтелектуального і творчого характеру. Кадри переміщуються у сферу виробництва знань, інформації, послуг. Глобалізуючись, світ стає загальним, що породжує нові завдання і перспективи, тому маємо виробляти спільні підходи та вимоги в галузі освіти й самовизначення особистості.

У широкому сенсі слова, освіта – процес або продукт формування розуму, характеру або фізичних здібностей особистості. У технічному сенсі – це процес, за допомогою якого суспільство через школи, університети та інші навчальні заклади цілеспрямовано передає свою культурну спадщину – накопичене знання, цінності та навички від одного покоління – іншому [3].

Отже, в Україні ми повинні взяти кращий досвід зарубіжжя й адаптувати його до національного ґрунту, щоб швидше інтегруватись до європейського інтелектуального освітнього простору, паралельно усуваючи недоліки системи освіти, які послаблюють конкурентоспроможність нашої країни.

Свої наукові кадри Україна мусить виростити сама, дбаючи про національний інтелектуальний потенціал. В умовах демократизації та гуманізації сучасного суспільства виникає потреба у появі нових вимог до особистісних та професійно значущих якостей фахівців із вищою освітою.

Література:

1. *Європейська Конвенція про права людини. Доступно за посиланням: <http://www.coe.int/T/E/>*
2. *Андрейко І.В. Особливості впливу освіти та культури на формування особистості в контексті сучасних реалій глобалізації, [w:] Філософія. Психологія. Педагогіка, Випуск 3, 2009, с. 15–18.*
3. *Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів, К.: Центр учбової літератури, 2009, с. 12.*
4. *Швед М.С., Швед М.Б. Освіта і культура як суспільні явища, [w:] Вісник Львівського університету, Серія педагогічна, 2004, Вип. 18, с. 6–7.*